

بررسی نقش نیروی انتظامی در توسعه گردش گری بخش کویری استان کرمان و نظم و امنیت (نمونه موردی کلوت‌های شهداد)*

سید عبدالمجید جلایی^۱، امین قاسمی نژاد^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۸/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۷/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: در دهه‌های اخیر گردش گری اهمیت جهانی یافته و جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. توسعه گردش گردی به ویژه در کشورهای در حال توسعه، عامل موثری برای مقابله با فقر است و موجب افزایش درآمد قشرهای مختلف، کاهش بیکاری و رونق اقتصادی و اجتماعی می‌شود. از آنجا که نیروی انتظامی تأمین کننده امنیت جانی و مالی، روانی و اجتماعی گردش گران است نقش آن در رضایت مندی و جذب گردش گران بسیار حائز اهمیت می‌باشد. هدف از انجام این تحقیق شناخت نقش نیروی انتظامی در توسعه گردش گری و تأثیرات خدمات رسانی و حضور فیزیکی آن بر افزایش گردش گران در منطقه کلوت‌های شهداد می‌باشد.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق به صورت پیمایشی است و جامعه آماری گردش گران داخلی وارد شده به منطقه کویری کلوت‌های شهداد (از دی ماه ۱۳۹۲ تا خرداد ماه ۱۳۹۳) می‌باشد. که از بین آن‌ها تعداد ۲۸۲ نفر به صورت تصادفی انتخاب و از طریق پرسشنامه محقق ساخته به جمع آوری نظرات آنها در ارتباط با نظم، امنیت و توسعه گردش گری منطقه پرداخته و برای بررسی فرضیات تحقیق نیز از آزمون‌های آماری و رگرسیون استفاده شده است.

نتیجه: نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت مندی گردش گران داخلی از وضعیت امنیت در منطقه کویری کلوت‌های شهداد مناسب بوده است. این وضعیت می‌تواند برای نیروی انتظامی استان کرمان موفقیت بسیار خوبی باشد. در این میان گردش گران از نحوه اطلاع رسانی پلیس نسبت به مسائل امنیت و پاکسازی منطقه از مواد منفجره رضایت بالایی نداشته‌اند.

کلید واژه: نظم، امنیت، توسعه، گردش گری.

* - برگرفته از طرح تحقیقاتی کسر خدمت سربازی با عنوان «توسعه اقتصادی و گردش گری بخش کویری استان کرمان و نظم و امنیت (نمونه موردی کلوت‌های شهداد)» در دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کرمان.

۱- دکترای علوم اقتصاد، استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان و عضو پژوهشگران دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کرمان - ۰۹۱۳۱۴۲۰۰۲۶ - jalae@uk.ac.ir

۲- کارشناس ارشد علوم اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان، (نویسنده مسئول) - ۰۹۱۳۱۴۰۳۹۸۰ - amin.ghasemieco@gmail.com

دهه‌های اخیر گردش‌گری و توریسم اهمیت جهانی یافته و جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. صنعت گردشگری علاوه بر اشتغال و درآمدزایی و ارتقاء سطح فرهنگی به مشابه پلی قلمداد می‌گردد که انسان‌ها و ملت‌های گوناگون را با یکدیگر ارتباط می‌دهد و موجبات استحکام پیوندهای اجتماعی ملل را فراهم ساخته و در بسط و گسترش روابط بین‌الملل و برقراری صلح جهانی نیز سهم به‌سزایی را ایفا می‌کند. امروزه توسعه‌ی گردش‌گری در تمامی عرصه‌ها، چه در سطح ملی و منطقه‌ای و چه در سطح بین‌المللی مورد توجه برنامه‌ریزان دولتی و شرکت‌های خصوصی قرار گرفته است. بسیاری از کشورها به صورت فزاینده‌ای به این حقیقت پی‌برده‌اند که برای بهبود وضعیت اقتصادی خود باید ابتکار عمل به خرج دهند و در صدد یافتن راه‌های تازه‌ای برآیند (لطفی، ۱۳۸۴: ۵۶). آگاهی جوامع از این که گردش‌گری منبع درآمدی ارزی بسیار مناسب و قابل ملاحظه‌ای در اختیار اقتصاد یک کشور قرار می‌دهد، باعث شده است که گردش‌گری مفهومی بسیار گسترده در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کند و به عنوان یک صنعت تلقی شود (طهماسبی پاشا و مجیدی، ۱۳۸۴: ۹۰). بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال، رشد بخش خصوصی و توسعه‌ی ساختار زیربنایی می‌دانند. اگر چه در مناطق مختلف، شرایط متفاوت است، گردش‌گری همواره عامل مهمی برای توسعه‌ی اقتصادی به حساب می‌آید (ابراهیمی و خسرویان ۱۳۸۴). صنعت گردش‌گری به عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید، بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیر بنایی می‌دانند.

کشور ما ایران نیز به لحاظ جاذبه‌های گردشگری نمی‌تواند از این قاعده مستثنا باشد، اما آنچه در توسعه این صنعت در ایران قابل نقد و واکاوی است، سهم ناچیز ایران در توسعه گردشگری با تمامی امکانات می‌باشد. شکی نیست که عوامل مختلفی چون مسائل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و غیره می‌تواند در سهم ناچیز و اندک جمهوری اسلامی ایران و عدم توسعه این صنعت در کشور نقش داشته باشد.

یکی از ناشناخته‌ترین نقاط ایران که در قسمت جنوب شرقی ایران واقع است، کلوت‌ها یا شهر کلوخی لوت در این منطقه می‌باشد. کویر شهداد کرمان یکی از زیباترین مناظر کویری ایران در دل کویر لوت است. این کویر به دلیل وجود بلندترین تپه‌های شنی و رودخانه شور در دنیا بی نظیر است. ناشناخته ماندن امکانات و جاذبه‌های گردشگری کویر از جمله مشکلات صنعت گردش‌گری کشور محسوب می‌شود که رفع آن نیازمند برنامه ریزی است. کویر در صورت تجهیز و ارائه امکانات لازم به گردش‌گر می‌تواند سرانه بالایی از ورود گردش‌گر به داخل کشور را به خود اختصاص دهد. جاذبه‌های گردشگری کویر یکی از جاذبه‌های اصلی و درخشان صنعت گردش‌گری محسوب می‌شود.

با در نظر گرفتن همه مباحث و تحقیقات به عمل آمده و تجربیات سایر کشورها مشخص می‌شود که امنیت به عنوان شاخص‌ترین عامل رونق صنعت گردشگری در دنیا مطرح گردیده است. بدون عنصر امنیت، سرمایه‌گذاری در هیچ بخش اقتصادی به خصوص صنعت توریسم به عمل نمی‌آید؛ و گردشگر در جایی حضور پیدا می‌کند که امنیت جانی و مالی او تأمین گردد.

امنیت و گردشگری، پارامترهای یک معادله هستند که نسبت مستقیم با هم دارند. در واقع همان طور که یکی از عوامل مهم توسعه گردشگری وجود امنیت است، اصولاً تا امنیت برقرار نباشد سفری شکل نخواهد گرفت و سخن گفتن از گردشگری بیهوده خواهد بود. هرگاه در سطح جامعه جهانی بستر مناسبی فراهم باشد، افراد سفر می‌کنند و در پی آن است که فعالیت‌های مربوط به گردشگری رونق می‌یابند و اگر گردشگران نسبت به مقصدی احساس ناامنی داشته باشند، هرگز به آن جا سفر نمی‌کنند. رونق گردشگری در یک منطقه و تردد گردشگران در یک مقصد، موجب به وجود آمدن امنیت می‌شود و توسعه آن، عامل موثری در مقابله با فقر است و موجب افزایش در آمد قشرهای مختلف، کاهش بیکاری و رونق اقتصادی و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی می‌شود. لذا با توجه به اهمیت موضوع امنیت و تأثیر آن بر توسعه صنعت گردشگری در این تحقیق سعی شده است تأثیر نظم و امنیت بر توسعه گردشگری بخش کویری استان کرمان مورد بررسی قرار گیرد.

پیشینه تحقیق

در مورد توسعه گردشگری و نظم و امنیت مطالعات متعددی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است که به صورت اختصار به آنها اشاره می‌شود.

کاظمی (۱۳۸۲) در مقاله خود با عنوان «آثار اقتصادی و فرهنگی توسعه گردشگری از دیدگاه ساکنان» به بررسی و تحلیل دیدگاه ساکنان مقصدهای جهانگردی نسبت به آثار اقتصادی و فرهنگی این پدیده بر اساس پژوهش‌های انجام شده می‌پردازد و به این نتیجه رسیده است که شناسایی آثار واقعی گردشگری در ادراک و نگرش ساکنان و در توسعه این صنعت تأثیر بسزایی دارد.

جمیل صمدی بگه‌جان، در سال ۱۳۸۴ امنیت اجتماعی در سنندج را مورد بررسی قرار داد جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه شهروندان ۱۸ سال به بالای ساکن مناطق مرکز و حاشیه سنندج بود. روش پژوهش مصاحبه عمیق بوده که طی آن با ۶۰ نفر مصاحبه به عمل آمده است. محقق تأثیر متغیرهایی همچون پایگاه اقتصادی اجتماعی، امنیت مالی، امنیت سرمایه‌گذاری، هویت قومی و امنیت سیاسی را بر امنیت اجتماعی (در دو بعد عینی و ذهنی) ساکنین مورد بررسی قرار داده است. مهمترین نتیجه‌ی این تحقیق نشان می‌دهد که افراد و خانواده‌ها،

هر کدام تهدیدات و ناامنی خاص خود را دارا هستند اما مرکز ثقل تهدیدات، تهدیدهای اقتصادی می‌باشد. در واقع امنیت اجتماعی افراد و خانواده‌ها از سوی عوامل موجود در حوزه‌ی اقتصادی سلب و تهدید می‌شود.

زین العابدین افشار در سال ۱۳۸۵ به بررسی عوامل موثر بر امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران پرداخت. تحقیق به صورت پیمایشی و برای زنان بین ۱۵ تا ۴۵ سال شهرستان تهران انجام گرفته و نتایج آن نشان داد؛ وضعیت تأهل، شغل، تحصیلات، عملکرد پلیس، عملکرد قانون، حمایت اجتماعی و هنجار اجتماعی بر امنیت اجتماعی زنان تأثیر چشمگیری دارد، در حالی که سن، درآمد، قومیت، سبک زندگی و وسایل ارتباطی بر امنیت اجتماعی زنان تأثیر چندانی ندارد.

همچنین زارعی (۱۳۸۵) در مطالعه‌ای که بر روی تأثیر امنیت روانی بر توسعه صنعت توریسم در استان‌های بوشهر و فارس داشته، به بررسی شناخت عوامل مؤثر بر ایجاد امنیت روانی گردشگران و تعیین درجه اهمیت هر کدام از آنها پرداخته است.

اسلامی (۱۳۸۹) در مقاله خود با عنوان سنجش تأثیرات اقتصادی اجتماعی - فرهنگی و زیست محیطی توسعه گردشگری تأثیرات گردشگری در شهرستان مشکین شهر را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که توسعه گردشگری در این شهر آثار نامطلوبی را در محیط زیست به وجود آورده است همچنین توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی این شهرستان تأثیر داشته است و در پژوهش خود راه کارهایی برای توسعه پایدار گردشگری ارائه داده تا ضمن افزایش منافع حاصل از آن بتوان تأثیرات منفی آن را به حداقل کاهش داد.

گارسیا فالکن و مدینا مانوز (۱۹۹۹) در مقاله‌ای به جنبه‌های فرهنگی - اجتماعی، محیطی اقتصادی و بخصوص توسعه توریسم اشاره کرده‌اند و راهکارهایی جهت ساخت استراتژی‌هایی برای توسعه توریسم پایدار در جزیره گران کاناریا پیشنهاد داده‌اند و توسعه پایدار را به عنوان یک نیاز ضروری برای دستیابی به اهداف اقتصادی بدون از بین رفتن محیط طبیعی می‌دانند. هال (۲۰۰۰) در پژوهشی به بازسازی و توسعه توریسم در البانیا پرداخته است و به این نتیجه رسیده است که یکی از فوایدی که جذب توریسم می‌تواند برای منطقه به همراه آورد این است که می‌تواند درآمدها را افزایش و باعث حفظ بقای هنرهای منطقه و صنایع دستی آنها شود و سبب جابجایی نقش‌های اقتصادی در میان خانواده‌های مختلف روستایی شود. همچنین این منطقه نیاز دارد که نقش توریسم را به عنوان یک پروسه بهبود بخش در خود پررنگ‌تر کند و مطالعه روی آن منطقه می‌تواند مدل‌های فراوانی را برای کشورهای کوچک و در حال توسعه فراهم بیاورد تا بتواند در تقویت جنبه‌های مختلف در کشورشان به موفقیت‌هایی دست

۱ - Garcia Falcon & Medina Munoz

۲ - Hall

پیدا کند.

مایا لرد، برزت و مایکل بک من (۲۰۰۴) مقاله‌ای با عنوان «عوامل کارآفرین و موثر در توسعه توریسم پایدار» تنظیم نمودند، در آن آمده است که کارآفرینی یکی از عوامل اساسی قابل توجه در توسعه اقتصادی است که منجر به رشد و توسعه خدماتی می‌شود که تغییر و نوآوری را به دنبال دارد. توریسم یکی از بخش‌های اقتصادی است که تا حد زیادی نیاز به بخش‌های کارآفرین دارد. تنوع در تولیدات و خدمات توریسم باید به نوعی باشد که از عهده تقاضای زیاد و انواع خواسته‌های توریست‌ها و گردشگران برآید. این پژوهش بر روی منطقه سادرسات در سوئد مطالعه‌ای انجام داده اشاره می‌کند که این منطقه با توریستی شدن بسیاری از ویژگی‌های طبیعی و فرهنگی‌اش را از دست داده، همچنین نواحی انبوه کشاورزی می‌تواند به عنوان یکی از عوامل کارآفرینی روستایی شناخته شود. نمونه‌ای از روحیه کارآفرینی و مسئولیت‌پذیری در خانوار «پرورش و سلامتی خوک» است که به عنوان مثالی موفق از کارآفرینی نوین در توریسم کشاورزی آورده شده است در پایان بر پایه نتایج و تحلیل‌ها چندین پیشنهاد برای غلبه بر موانع موجود توسعه کارآفرینی پایدار در نواحی گردشگری روستایی آورده شده است. استینر نیز (۲۰۰۶) در مقاله‌ای به وضعیت گردشگری در کشورهای عربی و از جمله مصر اشاره می‌کند که با وجود جاذبه‌های گردشگری فراوان نتوانسته به نحو مطلوبی درآمدزایی نمایند. همچنین به بررسی علل اصلی این ناکارآمدی پرداخته است و یکی از مهمترین علل عدم درآمدزایی را نبود امنیت و تهدیدهای اجتماعی و روانی و عدم خدمات رسانی بهینه دانسته است. هال (۲۰۰۸) نیز در مقاله‌ای به بررسی وضعیت گردشگری در کشورهای جهان سوم و برخی از مهمترین مشکلات گردشگری این کشورها از جمله نبود امنیت روانی و جانی پرداخته و بر لزوم توجه دولت‌های جهان سوم در جهت از بین بردن این معضلات از طریق ایجاد پلیس گردشگری تأکید نموده است. تاکنون (۲۰۰۹) در مقاله‌ای با عنوان (کاربرد روش‌های ترکیبی سوات و فرایند سسله مراتبی برای احیای مجدد بازارهای راهبردی گردشگری؛ نمونه موردی توریسم سریلانکا)؛ در تجزیه و تحلیل خود به این نتیجه می‌رسد که راهبردهای مرتبط با شرایط بومی منطقه (قوت‌ها و فرصت‌های گردشگری)، می‌تواند به عنوان بهترین راهبردها در تقویت و احیای مؤثر بازار گردشگری سریلانکا به کار گرفته شوند.

رابرت فبک (۲۰۱۱) در مقاله‌ای با عنوان (کاربرد روش سوات و ای اچ پی برای ارزیابی گردشگری در گورنچ مدیمورج)، سعی دارد گردشگری آینده‌ی این منطقه را به وسیله ارزیابی گزینه‌های راهبردی با استفاده از روش ترکیبی سوات و ای اچ پی قاعده‌سازی کند و در نتایج خود، گزینه‌های پیشنهادی را در مورد به حداقل رساندن ضعف و تهدیدهای موقعیت گردشگری منطقه، برای جذب گردشگری و رونق آن بسیار تعیین کننده می‌داند. کمیسیون اتحادیه اروپا کتابی را تحت عنوان «راهنمایی در جهت ارائه روش‌های مناسب برای توسعه

پایدار گردشگری در جزایر کارائیب» تدوین نموده است. این کتاب در شش فصل تنظیم شده و شامل: مدیریت مناسب، بازار، حمل و نقل، حفظ محیط زیست، فناوری اطلاعات و ارتباطات، سلامتی و آسایش و امنیت در محیط‌های تفریحی و گردشگری می‌باشد. یکی از مهم‌ترین فصول این کتاب در ارتباط با امنیت و اثر آن بر توسعه پایدار گردشگری است. در این بخش یکی از علل عدم استقبال گردشگران را در برخی از مناطق دنیا، ناشی از نبود امنیت جانی، مالی، روانی، زیست محیطی و بهداشتی دانسته. در پایان این کتاب به ارائه راهکارهایی در ارتباط با نحوه ایجاد امنیت در محیط‌های گردشگری و تأثیر آن بر جذب گردشگر پرداخته است (گزارش کمیسیون اروپا ۲۰۰۸).

مبانی نظری

یکی از نظریه‌های علمی که به پیش‌بینی و تشریح مسئله امنیت و گردشگری از طریق کشف ارتباط بین برخی از عوامل مؤثر بر ناامنی پرداخته، توسط بیلی در سال ۱۹۸۲ ارائه شده است. وی به مطالعه برخی از پدیده‌های مؤثر بر گردشگری مانند: متغیرهای تقاضای گردشگری در مقصد، انگیزه مجرمان، رفتار قربانیان، زمان و موقعیت مکانی وقوع جرم پرداخته است. هدف نهایی از ارائه این تئوری، کشف ارتباط بین متغیرهای امنیتی در ایجاد شرایط جرم‌زا و افزایش تعداد جرایم علیه گردشگران در مقاصد گردشگری می‌باشد. یکی از مسائلی که در این نظریه بر روی آن تأکید شده، تأثیر تبلیغات منفی می‌باشد. به عنوان مثال تبلیغ در بالا بودن میزان جرم و جنایت در یک کشور باعث عدم حضور گردشگران به آن کشور خواهد شد. همچنین افزایش تعداد نیروهای پلیس متحدالشکل در مقاصد گردشگری که در جهت تأمین امنیت گردشگران می‌باشد، سبب کاهش بازدید مجدد گردشگران به آن منطقه می‌شود. به این علت که حضور تعداد زیاد پلیس در یک مکان معین را دلیلی بر ناامنی در آن مکان می‌دانند (پیزام و منسفیلد، ۱۹۸۲: ۱۲).

محققان سه رویکرد نظری عمده را در تجزیه و تحلیل و علت‌یابی پدیده‌ی امنیت از یکدیگر متمایز کرده‌اند. اولین رویکرد با عنوان «آسیب‌پذیری» اعم از آسیب‌پذیری فیزیکی، روان‌شناختی و اقتصادی شناخته می‌شود. رویکرد دوم عنوان «تجربه‌ی جرم» اعم از مستقیم (به عنوان قربانی) و غیر مستقیم (از طریق دوستان، تماس‌های اجتماعی و یا رسانه) می‌باشد. رویکرد سوم بر محیط اجتماعی و فیزیکی محلی به عنوان منابع احتمالی ناامنی (مانند تأکید بر آشفتگی فیزیکی و فقدان انسجام اجتماعی به عنوان منبع احساس ترس و ناامنی) متمرکز است. این سه رویکرد، از نظر متغیرهای مستقل مورد مطالعه با هم تفاوت دارند (حسینی، ۱۳۸۶: ۴۵-۵۰). این رویکردهای امنیتی می‌توانند تأثیر عمده‌ای بر گردشگران در مقاصد

۱- Bilee

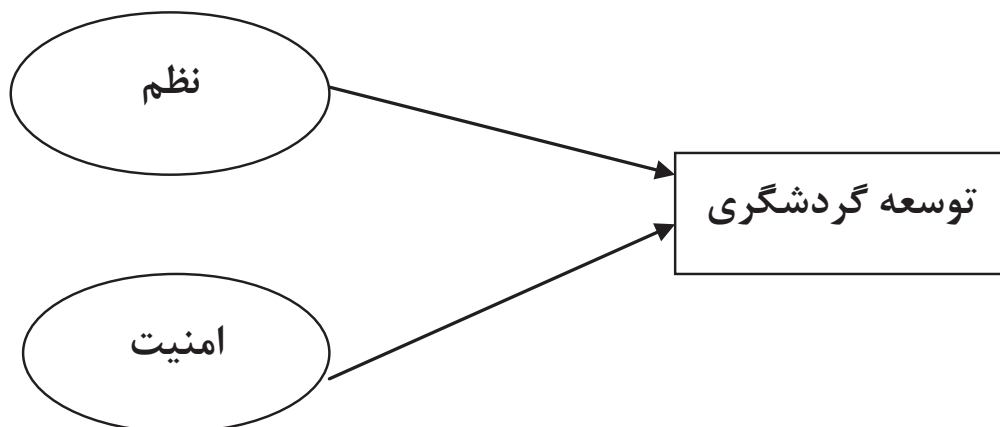
۲- Pizam & Mansfield

گردشگری داشته باشد.

نظریه دیگری که در ارتباط با امنیت و گردشگری مطرح شده، نظریه سلسله مراتب نیازهای مازلو^۱ ۱۹۷۰ می باشد. این نظریه سطوح اصلی و بالاتر نیازهای انسان را با تعریف سطوح و اهمیت هر کدام از آنها بیان می کند. یکی از پرکاربردترین نظریه ها در توضیح پدیده های انسانی از جمله رفتار مشتری در گردشگری است. گرچه شواهد تجربی هیچ گاه از نظریه مازلو پشتیبانی نکردند. این نظریه معتقد است که افراد نیازمند در برآورده شدن نیازهای پایه خود هستند و در عین حال حتی در تلاش برای برآوردن نیازهای سطح بالاتر خود مانند جست و جوی عشق، اعتماد به نفس، شأن یا بالا بردن روحیه هستند. طبیعی است نگرانی های ایمنی و امنیتی، گردشگران را با خطرهای گوناگونی همراه می سازد (اسلی و بویل ۲۰۰۹) و با توجه به اینکه امنیت و احساس آن در مرحله دوم سلسله مراتب نیازهای مازلو می باشد، عدم تأمین این نیاز، باعث افزایش ناامنی و ترس در نزد گردشگران خواهد شد و لذت و شیرینی سفر و گردش را به دلهره و نگرانی مبدل خواهد کرد.

مدل مفهومی

مدل در واقع شامل نشانه ها و علائم هستند. یعنی خصوصیات بعضی از پدیده های تجربی (شامل اجزا و ارتباط آنها) به طور کلی منطقی از طریق مفاهیم مرتبط با یکدیگر بیان می شود. بنابراین مدل منعکس کننده واقعیت است، جنبه های معینی از دنیای واقعی را که با مساله تحت بررسی ارتباط دارند را مجسم می سازد، روابط عمده را در میان جنبه های مزبور روشن می کند، سرانجام امکان آزمایش تجربی تئوری را با توجه به ماهیت این روابط فراهم می سازد. بعد از آزمایش مدل، درک بهتری از بعضی قسمت های دنیای واقعی حاصل می شود (نژاد پاریزی، ۱۳۸۸: ۲۵). همانگونه که مشاهده می گردد؛ مدل مفهومی (نمودار ۱)، فرآیند

نمودار ۱- مدل مفهومی

- کلی تحقیق، فرضیه‌های اصلی و نحوه تأثیر متغیرهای مورد بررسی را نشان می‌دهد. بر اساس، متغیرهای مستقل و وابسته در نمودار ۱ نشان داده شده است.
- با توجه به موارد مطرح شده فرضیات تحقیق بدین گونه ارائه شده است:
- ۱- بین متغیر نظم و توسعه گردش گری منطقه کلوت‌های شهداد رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین متغیر امنیت و توسعه گردش گری منطقه کلوت‌های شهداد رابطه معناداری وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش جزء تحقیقات توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه گردشگران داخلی می‌باشند که از دی ماه ۱۳۹۲ تا خرداد ماه ۱۳۹۳ وارد منطقه کلوت‌های شهداد شده‌اند. روش نمونه‌گیری از جامعه آماری مدنظر نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد که برای برآورد حجم نمونه مورد نظر از روش کوکران استفاده شده است. حجم نمونه آماری تحقیق با استفاده از فرمول کوکران (۱-۳) در جامعه با اندازه نامحدود محاسبه می‌شود.

(۱-۳) فرمول تعیین حجم نمونه

$$n = \left[\frac{z_{\alpha} \times \sigma}{\varepsilon} \right]^2$$

N: حجم نمونه

ε: خطای مجاز

σ: انحراف معیار

Z: مقدار آماره آزمون در سطح اطمینان ۰/۹۵ (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۷: ۵۲).

با توجه به فرمول تعیین حجم نمونه و خطای مجاز (۶ درصد)، حجم نمونه در این تحقیق ۲۶۶ نفر محاسبه شد، ۳۰۰ پرسشنامه به شیوه‌ای کاملاً تصادفی در میان گردشگران داخلی توزیع گردید که پس از بررسی اولیه پرسشنامه‌ها، ۲۸۲ پرسشنامه قابل تحلیل تشخیص داده شد.

یافته‌های تحقیق

بررسی اثر نظم و امنیت بر گردش گری

- ۱- تأثیر متغیر امنیت بر گردش گری گردشگران داخلی
- به طور کلی نقش نیروی انتظامی در گردشگری حفظ امنیت گردشگران از خطرات احتمالی است که ممکن است برای آنها بوجود آید. مساله‌ی که وجود دارد این است که

نیروی انتظامی به چه میزان می‌تواند امنیت را در بین گردشگران افزایش دهد. طبق جدول شماره ۱ که نظرات گردشگران داخلی در ارتباط با امنیت و گردشگری را نشان می‌دهد، حدود ۸۱/۲ درصد از امنیت مالی شان در این منطقه رضایت زیاد، ۱۴/۱ درصد متوسط و ۵/۷ درصد رضایت کمی دارند. همچنین ۷۵/۲ درصد از وضعیت امنیت جانی و نبود آشوب در این منطقه رضایت کامل، ۱۵/۳ درصد رضایت متوسط و فقط ۱۰/۵ درصد از این وضعیت رضایت نداشته‌اند. در مورد سلامت سفر و رضایت گردشگران از ایمنی وسایل نقلیه و ترافیک منطقه می‌توان گفت که ۶۴/۸ درصد رضایت زیاد، ۲۳/۲ درصد رضایت متوسط و ۱۲ درصد رضایت کمی داشتند. نتایج نشان می‌دهد که ۶۳/۳ درصد از گردشگران از احساس امنیت جانی و مالی در این منطقه رضایت زیاد، ۲۴/۳ درصد رضایت متوسط و تنها ۱/۴ درصد رضایت کمی دارند. همچنین درصد بالایی از گردشگران بیان داشته‌اند که هیچ وقت احساس نکرده‌اند که ممکن است در این منطقه مورد هجوم قرار گیرند یا در هنگام گردش در این منطقه احساس ترس یا دلهره داشته باشند.

جدول-۱ بررسی نظرات گردشگران در ارتباط با متغیرهای امنیت و گردشگری

نام شاخص	فراوانی			درصد		
	کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	مخالقم کاملاً	کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	مخالقم کاملاً
از در امان بودن پول و وسایل همراه، از دستبرد سارقان در کلوت‌های شهتاد رضایت دارم	۱۸۱	۴۶	۱۵	۶۴.۹	۱۶/۳	۱۴/۱
از امنیت جانی و نبود آشوب و درگیری در این منطقه رضایت دارم.	۱۴۳	۶۶	۲۰	۵۰.۸	۲۳.۴	۱۵.۳
از سلامت در سفر و عدم بروز سوانح رانندگی در این منطقه رضایت دارم.	۱۱۷	۶۷	۲۵	۴۱.۱	۲۳.۷	۲۳.۲
هیچ وقت احساس نکرده‌ام که ممکن است امنیت جانی و یا مالی ام در این منطقه به خطر افتد	۹۲	۸۸	۲۶	۳۲.۱	۳۱.۲	۲۴.۳
هیچ گاه احساس نکرده‌ام ممکن است مورد هجوم قرار گیرم	۱۳۱	۷۶	۲۰	۴۶.۸	۲۶.۶	۱۷.۱
در هنگام گردش (بازدید) از این منطقه احساس ترس و دلهره نداشته‌ام	۷۳	۸۰	۳۵	۲۵.۳	۲۸.۶	۲۶.۴

۲- تأثیر متغیر نظم بر گردشگری گردشگران داخلی

در مورد نظم و نقش نیروی انتظامی می‌توان گفت که ۵۹/۵ درصد از گردشگران از نحوه نظارت پلیس بر ورود و خروج گردشگران به این منطقه رضایت زیاد، ۲۴/۲ درصد رضایت

متوسط و ۱۵/۳ درصد رضایت کمی داشتند. با توجه به جدول شماره ۲، حدود ۶۸/۳ درصد از گردش گران در مورد عملکرد به موقع پلیس در مسائل امنیتی و اطلاع رسانی صحیح رضایت زیاد، ۲۳/۲ درصد رضایت متوسط و ۸/۵ درصد رضایت کمی داشتند. همچنین ۶۵/۶ درصد از گردش گران از وجود گشت‌های کنترل و پیشگیری پلیس در منطقه رضایت زیاد ۲۵/۴ درصد رضایت نسبی و تنها تعداد محدودی رضایتی کمی داشتند. در مورد حضور نیروی انتظامی در منطقه جهت تأمین امنیت گردش گران می‌توان گفت که ۷۱/۹ درصد رضایت کامل، ۲۲/۴ درصد رضایت متوسط و ۵/۷ درصد رضایت کمی داشتند. لازم به ذکر است که در مورد وجود تعداد زیاد پلیس و امنیت گردش گران دو نظریه مطرح است برخی معتقدند که حضور زیاد پلیس در منطقه باعث افزایش امنیت و عدم احساس ترس در نزد گردش گران می‌شود و برخی معتقدند که حضور زیاد پلیس باعث دلهره و احساس ترس گردش گران می‌شود زیرا تعداد زیاد پلیس را ناشی از وقوع جرم و جنایت زیاد در این منطقه می‌دانند. نظر گردش گران منطقه کویری کلوت‌های شهداد نیز نشان می‌دهد که ۳۶/۸ درصد معتقدند که حضور فیزیکی پلیس باعث افزایش امنیت و عدم احساس ترس خواهد شد، ۳۴/۱ درصد این تأثیر را متوسط و ۲۹ درصد این اثر را کم دانسته‌اند و معتقدند که امنیت بایستی از طریق ابزارهای الکترونیکی و از راه دور تأمین شود.

جدول ۲- بررسی نظرات گردش گران داخلی در ارتباط با متغیرهای نظم و گردش گری

نام شاخص	فراوانی				درصد			
	کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	مخالقم	کاملاً مخالفم	کاملاً موافقم	تا حدودی موافقم	مخالقم	کاملاً مخالفم
نحوه نظارت پلیس بر ورود و خروج به این منطقه مناسب بوده است.	۶۵	۱۰۴	۷۰	۲۹	۱۴	۲۳۰	۳۶۰	۲۴۰
عملکرد به موقع پلیس نسبت به مسائل امنیتی مناسب بوده است.	۱۰۰	۹۳	۶۵	۲۲	۲	۳۵۰	۲۳۰	۲۳۰
در مدتی که در کلوت‌ها بودم وجود گشت‌های کنترل و پیشگیری پلیس را در تمام ساعات احساس می‌کردم	۸۵	۹۹	۷۳	۱۵	۱۰	۳۰۰	۳۵۰	۲۵۰
حضور مامورین انتظامی باعث امنیت برای گردشگران می‌شود	۱۱۲	۹۱	۶۳	۱۵	۱	۳۹۰	۳۲۰	۲۲۰
وجود تعداد زیاد پلیس در کلوت‌های شهداد قابل قبول است	۵۰	۵۴	۹۷	۵۷	۲۴	۱۷۰	۱۹۰	۳۴۰

برای بررسی رابطه‌ی بین نظم و امنیت نیروی انتظامی به عنوان متغیرهای مستقل و توسعه گردش گری به عنوان متغیر وابسته از روش رگرسیون استفاده شده است. با توجه به مقادیر ضریب تعیین ۰/۶۵۸ و ضریب تعدیل شده ۰/۶۵۵، نشان می‌دهد ۶۵/۵ درصد از گردش گران

داخلی معتقدند نظم و امنیت نیروی انتظامی عاملی تأثیر گذار در جذب گردشگری منطقه است و بقیه ۳۴/۵ درصد دیگر نیز عواملی غیر از نظم و امنیت را موثر بر جذب گردشگر می‌دانند. همچنین ضریب همبستگی چند گانه $R = 0/81$ همبستگی بین متغیرهای مستقل (X) و متغیر وابسته (Y) را در حد بالایی می‌داند. با توجه به مقدار $F = 234/776$ و سطح معناداری آن ($Sig = 0/00$)، با ۹۹ درصد اطمینان رابطه‌ی بین این متغیرها معنادار می‌باشد.

جدول ۳- ضرایب همبستگی، تعیین تعدیل شده و سطح معناداری متغیرهای نظم و امنیت با گردشگری کلوت‌های شهداد

سطح معناداری	آزمون F	متغیر وابسته Y	متغیرهای مستقل (X)	ضریب تعیین تعدیل شده ($R^2 AD$)	ضریب تعیین R^2	ضریب همبستگی R (درصد)	استاندارد β	β .
...	۲۳۴.۷۷۶	توسعه گردشگری	نظم	۰/۶۵۵	۰/۶۵۸	۰/۸۱۱	۰/۲۹۳	-۲/۰۸
			امنیت				۱/۳۳۹	

نتیجه گیری و پیشنهادها

با توجه به اهمیت صنعت گردشگری در بین جوامع مختلف و ارزش درآمد زایی که این صنعت برای کشورهای گردشگر پذیر دارد، توجه به امنیت گردشگران بسیار حائز اهمیت است. بر این اساس بسیاری از کشورهای توریستی به تأسیس پلیس گردشگری با ساز و کارهای معین دست زده‌اند. به طوری که این ارگان امنیتی نقش بسیار مهمی در جهت رضایت مندی و ارائه خدمات به گردشگران ایفا می‌کند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت مندی گردشگران از وضعیت امنیت در منطقه کویری کلوت‌های شهداد مناسب بوده است. این وضعیت می‌تواند برای نیروی انتظامی استان کرمان موفقیت بسیار خوبی باشد. در این میان گردشگران از نحوه اطلاع رسانی پلیس نسبت به مسائل امنیت و پاکسازی منقطه از مواد منفجره رضایت بالایی نداشته‌اند.

بررسی فرضیات تحقیق نیز نشان می‌دهد که: رابطه معناداری بین نظم و امنیت گردشگری و توسعه گردشگری منطقه کلوت‌های شهداد وجود دارد. امنیت و گردشگری در تعامل دو جانبه هم می‌توانند تأثیر افزایشی بر هم داشته باشند و هم تأثیر کاهششی. به این معنا که افزایش (یا کاهش) امنیت، باعث رونق (یا رکود) گردشگری خواهد شد و بالعکس، بنابراین گردشگری ارتباط مستقیم با مقوله امنیت است. ایجاد امنیت، تسهیلات و ارائه امکانات رفاهی و خدماتی لازم به گردشگران از جمله وظایف اصلی دولت‌ها نسبت به جریان گردشگری می‌باشد. مهم‌ترین موضوع در جذب گردشگر و ماندگاری گردشگران در منطقه ایجاد نظم و امنیت است که این نظم و امنیت نیازمند همکاری و تعامل تمامی دستگاه‌ها به

ویژه نیروی انتظامی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سایر ادارات است و می‌توان در سایه این امنیت امکانات لازم را برای جذب مسافران و گردشگران فراهم کرد. این پژوهش به خوبی نشان می‌دهد که طی چندین سال اخیر نیروی انتظامی استان کرمان به خوبی توانسته است نظم و امنیت مناسبی در منطقه کلوت‌های شهداد برقرار کند و آمار بدست آمده از این پژوهش به خوبی گویای این حقیقت می‌باشد. بدین ترتیب باید خاطر نشان ساخت که فعالیت‌های صنعت توریسم تا حد زیادی به سایر فعالیت‌های جاری و عمرانی یک کشور وابسته بوده و همچنین متکی به ایجاد تأسیسات زیربنایی گوناگون و سایر عوامل حمایت کننده از آن است. بنابراین به منظور ایجاد هماهنگی در تنظیم پروژه‌های مربوط به توسعه منابع گردشگری بایستی هماهنگی‌های لازم بین وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات و نهادهایی که فعالیت‌هایشان به نحوی در جهت رشد و توسعه این صنعت موثر می‌باشد، به عمل آید.

منابع

- ابراهیمی، علیرضا و محمدرضا خسرویان. (۱۳۸۴)؛ عوامل مؤثر بر رشد و توسعه صنعت توریسم در استان مازندران مجموعه مقالات سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه استان مازندران، تهران: انتشارات رسانش.
- افشار، زین العابدین. (۱۳۸۵)؛ امنیت اجتماعی زنان در شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- پاپلی یزدی، محمدحسین سقایی، مهدی. (۱۳۸۵)؛ گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، انتشارات سمت، تهران.
- سازمان ایرانگردی و جهانگردی. (۱۳۸۷)؛ معاونت تحقیقات، آموزش و برنامه‌ریزی، تعاریف متغیرهای آماری، تهران.
- صمدی بگه جان، جمیل. (۱۳۸۴)؛ امنیت اجتماعی در شهر سنندج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران.
- طهماسبی پاشا، جمعی و روفیا مجیدی. (۱۳۸۴)؛ چشم انداز جنوبی دریای خزر و آثار بر توسعه‌ی شهرها و روستاهای منطقه (مطالعه موردی: شهرستان تنکابن)، مجموعه مقالات اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه استان مازندران، تهران، انتشارات رسانش.
- طیبی، سیدکامیل روح اله بابکی و امیر جباری، (۱۳۸۶)؛ بررسی رابطه توسعه گردشگری و رشد اقتصادی در ایران پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی شماره ۲۶.
- کارگر، بهمن. (۱۳۸۶)؛ توسعه، شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران، انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، تهران.
- لطفی، صدیقی. (۱۳۸۴)؛ نگرش سیستمی لازمه پایداری گردشگری در مازندران، مجموعه مقالات اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه استان مازندران، تهران: انتشارات رسانش.
- خیری، نصیبه. (۱۳۸۹)؛ نگاهی اقتصادی به صنعت و گردشگری، تهران: مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی.
- افتخاری ع. و مهدوی د. (۱۳۸۵)؛ راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل علوم انسانی. دوره ۱۰، شماره ۲.
- زاهدی ش. (۱۳۸۲)؛ چالش‌های توسعه پایدار از منظر اکوتوریسم. نشریه مدرس دانشگاه تربیت مدرس. دوره ۷، شماره

۳. تهران.

- زاهدی ش. (۱۳۸۵)؛ مبانی توریسم و اکوتوریسم پایدار، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی. چاپ اول. تهران.
- سازمان میراث فرهنگی. (۱۳۸۵)؛ صنایع دستی و گردشگری ایران. پروژه سند ملی توسعه و مدیریت طبیعت گردی در کشور. چاپ اول، تهران.
- سایت آمار ایران (۱۳۹۳). www.sci.ir.
- سایت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران، (۱۳۸۸) www.ichto.ir.
- غفاری ر. (۱۳۸۹)؛ اولویت بندی سرمایه گذاری و مکان‌یابی تاسیسات گردشگری در کانون‌های توریستی استان چهارمحال و بختیاری.
- میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان.
- مافی. ع. و سقایی م. (۱۳۸۴)؛ مدل ترکیبی برای توسعه فضایی گردشگری روستایی مطالعه موردی: منطقه ترکمن صحرا. مجله جغرافیا و توسعه.

- Abdullaev A. 2000. Rural Tourism and Sustainable Development in Hokkaido. Urban and Environmental Engineering department. Thesis of Master science, Tokio University.
- Smith, Valen. (1998), War and Tourism, An American Ethnography, Annals of Tourism, Vol.25, No.1, PP.202-227.
- Siegenthale r, SPeter. (2002), hiroshima and nagaski in japanese guidebook, Smith Annals of Tourism Research, Vol. 29, No. 4, pp. 1111°1137, 2002.
- strange, Carolyn, Micheal Kempa, (2002), shades of Dark Tourism Alcatraz, & Robben Island, Anna is of Tourism Research, Vol,30, n2, pp 386-405.
- Stone, Philip & Richard, Sharpley. (2008), consuming dark tourism: A Thanatological Perspective, Annals of Tourism Research, Vol. 35, No. 2, pp. 574°595, 2008.
- Winter, Caroline. (2009), tourism, social memory and the great war, Annals of Tourism Research, Vol. 36, No. 4, pp. 607°626, 2009.
- William Smith, Wayne. (2002) Dark Tourism: The Attraction of Death and Disaster, Annals of Tourism Research, Vol. 29, No. 4, pp. 1188°1189, 2002.
- Winter, Caroline. (2009), tourism, social memory amd the great war, Annals of Tourism Research, Vol. 36, No. 4, pp. 607°626, 2009.
- Yuill, Marie Stephanie, (2003), A Thesis, Dark Tourism: Understanding Visitor Motivation at sites of Death and Diasaster, texas A&M University.
- Untwot, tourism Highlights 2007 Edition, (www.untwot.com), 2007.

- TAKANO, Shin-ei (2009), Application of Combined SWOT and Analytic Hierarchy Process (AHP) for Tourism Revival Strategic Marketing Planning: A Case of Sri Lanka Tourism, Journal of the Eastern Asia Society for Transportation Studies, Vol.8.
- Fabac, Robert (2011), Applying the Modified SWOT-AHP Method to the Tourism of Gornje Medjimurje, Tourism & Hospitality Management, Vol. 17.

